

NOVA PRAVA

»Jako knjižnica
S. rosnar«

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka stane 75 par. — Inserati po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Dovolj sramote.

Ljubljana, dne 6. julija 1922.

Nikdar se še ni godilo delavne-
mu ljudstvu tako slabo, kakor dan-
danes, nikdar pa še ni bilo delavno
ljudstvo tudi tako needno med se-
boj, kakor dandanes. Oni delavni
sloji, ki se štejejo med inteligenco,
niso znali nikdar in nikjer uveljaviti
svoje moči. Njihove organizacije so,
kjer sploh obstojajo, brezpomembne.
Kruhorstvo je med posameznimi
člani tako razvito, da onemogoči
vsako solidarnost. Medsebojno ose-
bno koristolovstvo tako kruto, kakor
bi si stali nasproti najhujši nasprot-
niki. Temu primerne so danes tudi
razmere inteligentnega proletarija-
ta. Mogoče ne trpi noben stan tako,
kakor takozvani srednji stan, h ka-
teremu ravno spadajo duševni de-
lavci. Težko je tm kaj reči. Ti ljudje
so svojo nesrečo zakrivilli sami. Ža-
lostno je to, toda še bolj žalostno
pa je, da v doglednem času ni niti
najmanjše upati, da bi se jim razme-
re zboljšale.

Delavstvo ima za organizacije in
za skupen nastop nedvomno mnogo
več smisla, kakor takozvana inteli-
genca. Kje bi bilo še danes delav-
stvo, ako bi se ne bilo organiziralo!
Njegove pravice bi teptali še danes
ravno tako, kakor so jih teptali pred
50 leti in prej. Toda čudno, delav-
sko gibanje zastaja. Ne povsod, te-
ga ne moremo reči, toda da pri nas
zastaja, to je gotovo. Kakor drugod,
so škodili komunisti delavskemu gi-
banju ogromno, pri nas več, kakor
kjerkoli drugje. Pri bolj kulturnih
narodih, kakor pri Nemcih, Angle-
žih, v severnih evropskih državah
je obračunalo delavstvo s komuni-
sti samo. Pri nas žalibog nismo ime-
li tako zavednega in inteligentnega
delavstva, ki bi pravočasno spozna-
lo komunistični strup. Skrajna ne-
rodnost vlade je storila tudi svoje.

Delavstvo pri nas tudi faktično
ni imelo velike izbire. Socijalna de-
mokracija je ležala na tleh, njeni
voditelji so bili korumpirani do
mozga, pehali so se za lastno ko-
ristjo in si basali žepe z milijoni. Ko
je prišel še komunistični polom, je
postalo delavstvo popolnoma des-
orijentirano in nezaupno. In danes
prav za prav ne moremo govoriti o
nobenem delavskem gibanju. Naše
delavsko gibanje bo treba še le
ustvariti in to mora biti naloga na-
rodno socijalistične stranke.

V zadnjem času so se vršile v
več občinah volitve. Te volitve so
jasno pokazale, da delavskega gi-
banja ni. Delavstvo danes ne ve, kje
so njegove koristi in tišči za tistim,
ki najbolj kriči in ki ga bo najprej
izdal. Naravnost gorostasna vest se
širi o občinskih volitvah v Mostah
pri Ljubljani. 15 kandidatov skupne
delavske liste niti na volišče ni pri-
šlo. Bili so to nekdanji komunisti.
Zopet drugi so se vdinjali buržujski
klerikalni stranki, češ, ona najbolj
kriči. Ali je delavstvo popolnoma
pozabilo na Zaloško cesto? Ali ne
ve, da se bo dogodek Zaloške ceste
pri prvi dani priliki zopet ponovil.
Slepici so tisti, ki verujejo klerikal-
cem, češ, oni najbolj kriče. Doživeli
bodo, da bodo oni tudi prvi streljali
v delavske mase. Nedeljske občins-
ke volitve v Mostah so pokazale
nezavednost našega delavstva, po-
kazale so, da bo treba še veliko,
veliko dela, predno bodo naši delavci
vedeli, kje si imajo iskati prijate-
ljeve. Tako kakor je šlo do sedaj, ne
more več iti naprej ako hoče postati
delavstvo merodajen činitelj.

Vsebina:

Evropske države pred in po vojni. — Stejićevo pomiloščenje - vladna afera. — Razkol med slo-
venskimi demokrati. — Kongres nemških strokovnih organizacij. — Posledice umora nem. ministra
Rathenaua. — Državni železničar avstrijski agitator. — Iz občnega zbora NSZ v Litiji.

Boljši časi bodo nastopili šele te-
daj, ko bo delavstvo skupno nasto-
palo in skupno zmagovalo. Ne sme
se zgoditi nikdar več, da bi delav-
stvo zanemarjalo svoje koristi in
dolžnosti.

Malomarni ministri.

(Konec.)

Anton Brandner: Tretje
vprašanje se tiče moje interpelacije,
ki sem jo vložil 1. februarja na go-
spoda zunanjega ministra radi za-
ščite narodnih manjšin v Avstriji. Ta
interpelacija je bila važna, silno važ-
na, tako da se je o njej že razprav-
ljalo v dunajskem parlamentu. Pod-
pisali so jo zastopniki vseh vladnih
in opozicijskih strank, da bi tem
prej prišla na dnevni red. Gospod
zunanj minister pa še do danes ni
odgovoril na to interpelacijo. Opo-
zarjam Vas na to, kako važno bi bilo,
ako bi se bilo o tej interpelaciji raz-
pravljalo v narodni skupščini prej,
nego se je vršil kongres lige nara-
dov o narodnih manjšinah v Pragi.
V tem slučaju bi bila vlada bolj za-
interesirana na tem vprašanju in bi
bila poslala tja svoje ljudi s potreb-
nim materijalom. Zato bi bilo zelo
važno, da bi bila ta interpelacija pri-
šla na dnevni red pred kongresom
lige narodov v Pragi.

Predsednik dr. Ivan Ri-
bar: Gospodine poslaniče, izvolite
završiti, inace biću prinudjen, da
Vam oduzmem reč.

Anton Brandner: Ne vem,
kdo je kriv, da interpelacija še do
danes ni prišla na dnevni red: ali
gospod minister Ninčič, ali njegov
namestnik, ki ga je zastopal ob času,
ko je bil gospod minister v Genovi.
Mene ne briga, kdo je kriv. Jaz imam
pravico na podlagi poslovnika, da
dobim odgovor. Gospod minister bi
mi bil na mojo interpelacijo moral
odgovoriti najdalje v teku dveh me-
secev. V teku petih dni bi me bil
moral obvestiti, kdaj bo na interpe-
lacijo odgovoril. Minulo pa je 5 me-
secev, a nimam niti odgovora, kdaj mi
bo gospod minister odgovoril. In
vendar določa člen 71 poslovnika:

»Kad minister primi interpelacijo,
dužan je najdalje u roku od 5 dana
od prijema izjaviti preko predsedni-
ka kad će na njo odgovoriti. Ministri
su dužni na interpelacije odgovoriti
u toku istoga saziva a najdalje za
dva meseca (čl. 82 Ustave).«

Torej g. minister bi mi bil moral
odgovoriti v teku dveh mesecev, a
tega ni storil niti do danes. Zato Vas
prosim, gospodje, da se ne čudite,
ako govorim nekoliko dalj nego 5
minut. Lahko bi bil storil to na ta
način, da bi se bil vsak dan oglašil
k besedi za upit na predsedstvo in
bi bil govoril vsak dan 5 minut; tako
sem pa rajši porabil današnje priliko
tako, da sem vse to opravil naen-
krat in povedal, kaj mi leži na srcu.

Proti takemu postopanju mini-
strov moram protestirati in izjav-
ljam, da nimamo drugega orožja in
drugega sredstva, s katerim bi se
borili proti zavlačevanju, nego da
gremo pred narod in rečemo, da
imamo tu malomarne ministre, ka-
tere je postavila ta in ta stranka, ki
nečejo vršiti svoje dolžnosti, ki šči-
tijo nemške kneže proti interesom
celokupnega našega naroda in ki se
ne brigajo za tiste stvari, ki so nam
vsem skupne: za narodne zadeve.

Predsednik dr. Ivan Ri-
bar: Gospodine poslaniče, molim
da odmah izvolite svršiti.

Anton Brandner: Gospod
predsednik, jaz nima drugega izhoda,
nimam druge možnosti, nego da v
bodoče tako postopam. Prosim Vas
samo, gospod predsednik, da mi od-
govorite, ali Vam je znano, iz kakš-
nih razlogov gospodje ministri no-
čejo odgovarjati na moja vprašanja
in interpelacije. Dalje Vas pa vpra-
šam: Kakšnih sredstev se hočete
posluževati proti onim ministrom, ki
so kršili poslovnik, da na ta način
zaščitite moje pravice?

Predsednik dr. Ivan Ri-
bar: Narodnemu poslaniku g.
Brandneru čast mi je odgovoriti, da
po njegovim ovim vprašanjem, a i po
njegovi interpelaciji na g. ministra
inostranih dela, da su činjene požur-
ke, naročito po prvom pitanju, koje
je g. poslanik uputio na g. ministra
unutrašnjih dela o promeni uredbe
prebivanja političkih begunaca u na-
šoj državi, da su učinjene tri požurke,
ali ni do danas g. ministar unutraš-
njih dela nije odgovorio, da li mogu
ova pitanja, da se stave na dnevni
red.

Po drugom pitanju, koje je g. po-
slik uputio na g. predsednika Mi-
nistarskog Saveta o primanju u au-
dijenciju kod Nj. V. Kralja velepo-
sednika Alfreda Windischgrätza i o
ponašanju porodice toga veleposest-
nika u Sloveniji, takodjer činjene su
požurke tri puta, no ni do danas ni-
sam dobio nikakav odgovor od g.
predsednika Ministarskog Saveta,
kad će odgovoriti na to pitanje.

Po interpelaciji g. Brandnera
upućenu na g. ministra inostranih
dela o zaštiti narodnih manjina u Ko-
ruškoj, činjene su takodjer požurke,
i aktom svojim od 14. marta o. g.
broj 1763, g. ministar inostranih dela
izvestio me je, da još uvek sakup-
lja podatke, da bi mogao na tu in-
terpelaciju odgovoriti. Prema tome
ta interpelacija ne može se staviti na
dnevni red.

Anton Brandner: Molim
za reč, da bi izjavio, da li sam zado-
voljan odgovorom ili ne.

Predsednik dr. Ivan Ri-
bar: Vi ne možete ništa o tome
govoriti, to imate samo, da izjavite,
da li ste zadovoljni ili ne.

Anton Brandner: Gospod
predsednik, jaz vem, da ste vse sto-
rili, kar je bilo potrebno, in se z Va-
šim odgovorom zadovoljavam. Na
drugi strani pa moram reči, da je bilo
pogrešeno, da se v poslovniku ni do-
ločila kazen za one gospode mini-
stre, ki ne vrše svoje dolžnosti.

Predsednik dr. Ivan Ri-
bar: Reč ima gospodin ministar
pravde....

Poglejte, kaj delate!

Že tretji mesec prejemamo nižji
državni nameščenci svoje maksimi-
rane doklade. Tretji mesec že gle-
damo čedalje bolj blede in sestrada-
ne otročičke in različne misli se
nam usiljujejo v glavo, kako bi jih
rešili nadaljnje bede. Govoril sem z
marsikaterim tovarišem in popisati
hočem misli svoje, ter izjave in do-
godke tovarišev, kaj vse nam
povzroča maksimiranje. Vem, da
bodo bob ob steno: kajti ljudje, ki
so skovali naredbo o maksimiranju
naših doklad, nimajo srca kot drugi
ljudje, temveč jim na tem mestu tiči

le navaden kamen, oziroma strjena
kri njihovega od zlobe uničenega
srca. Kajti če bi ti ljudje imeli le
malo srca, ne bi mogli gledati in tr-
peti učinka tega svojega dela.

Prvi majnik, dan veselja in
praznik proletarcev je bil začo-
tek našega križevega pota. Moja
žena ima navado, da nakupi prvega
vsakega mesca živila, katera rabi
za celomesečno prehrano družine.
Tako je storila tudi 1. maja letos.
Ko sem prišel popoldne domov iz
službe, sem jo našel vso objokano.
Pripovedovala mi je, da nima še
vsega živeža nakupljenega in ven-
dar ji je ostal še samo bankovec za
100 Din., katerega je namenila za
meso in druge dnevne izdatke.
»Kaj bo, kaj bo,« je vzdihovala in
tarnala. Otroci so prosili kruha, ki
ga ni bilo pri hiši in nismo si upali
kupiti vsakemu ene žemlje, ker celi
mesec je še pred nami, a v denarni-
ci pa le še 100 Din. Tesno mi je bilo
pri srcu, minil me je glad, dasiravno
nisem od dopoldanskega bornega
kosila ničesar jedel. Šel sem ven v
prosto naravo, razmišljuj o temni
bodočnosti....

Mislil sem, da bi odpovedal slu-
žbo, toda leta, katera sem preživel v
službi in se mi računajo v pokojni-
no, trud z učenjem, da sem se
usposobil za službo ter napravil iz-
pit, vse to mi je reklo, da naj vztra-
jam tudi iz ljubezni do domovine,
katera vendar ne bo ostala vedno v
rokah bankokratov in jo bodo goto-
vo kdaj vodili tudi ljudje, ki ne bodo
poznali le lastnih koristi, temveč se
bodo ozirali tudi na potrebe ljud-
stva. Duševno ves strt sem se vrnil
pozno domov, kjer sem našel še
vedno bdečo in jokajočo ženo. Tako
se je pričel naš križev pot, po kate-
rem korakamo že tretji mesec. Ne
zadené me še tako hudo lastno in
ženino stradanje, ker sva ga že iz
vojnih časov navajena. Gledati pa
vpadle in sestradane nedolžne otro-
ke, tega ne bom več dolgo prena-
šal.

Nekatere tovariše pa je zadela
kruta usoda še hujše, ker imajo po
6 do 10 otrok; ponekod se ruši celo
rodbinska sreča. Tovariš mi je to-
žil, da je že 12 let poročen ter se je
vedno z ženo dobro razumel. Pre-
našala je z njim vse težkoče vojne,
ker so pač morali trpeti vsi revnejši
sloji. Tudi sedaj je od začetka potr-
pela, ko pa vidi, da le ni konca, za-
hleva od moža, naj zapusti sedanjo
službo in stopi kot vratar v neko
tovarno, kjer mu bodo takoj prvi
mesec plačali 5600 K, ker poznajo
njegovo zanesljivost. Prepričan je v hi-
ši, ker se on še brani, toda dolgo se
ne bo mogel več upirati, kajti sestra-
dan sam ne bo mogel več dolgo po-
slišati prošenj otrok po kruhu in
moral bo iti tje, kjer ga jim bo mo-
gel zaslužiti. Tako bo izgubila drža-
va svoje najboljše moči — in kam
to pelje, vam lahko pove priprosto
obrtnik, ki izgubi svoje najboljše
pomočnike in z njimi vred svoj do-
ber glas.

Slišal sem zopet pripovedovati
drugega mladega pisarniškega po-
močnika, ki se je pred kratkim po-
ročil »prav je, da so mi takoj poka-
zali, da hočejo imeti drž. uslužbenca
brez otrok, se bom vsaj vedel ravna-
ti po tem«. Ni pa ta edini, ki tako
govori. — Lepa bodočnost se obe-
ta... Samo ne vem, če bo to dr-
žavi v korist!

Doslej sem govoril samo o živem, za katerega nam niti od daleč ne zadostuje naša plača in maksimirane doklade. Toda ljudje imajo pri nas navado, da so tudi oblečeni in obuti. Več let sem si pa od borne plače nisimo mogli kupiti nikake obleke in obuvala, ter se je staro le obračalo in krpalo. Sedaj pa tudi to že vse razpada v nič. Ako bi bili v Afriki, bi se mogoče navadili na novo obleko »Adamovega sistema«, toda zima se bliža in Adamovi kostumi ne bodo več v modi. Zato bi lepo prosili gospode, ki znajo državi tako lepo štediti z našimi prejemki potom maksimiranja, da nam dajo navodila, kako se bo iz nič napravilo zimske obleke za nas in naše otroke. To bodo gospodje gotovo vse pametno uredili, ker so dokazali s prejšnjo naredbo, da znajo štediti celi državi; tem lažje jim bo pomagati z navadnim nasvetom nam, čeprav precej številnim trpinom.

Tudi jaz imam za gospode, katerim se rode v glavi tako izvrstni načrti kot je maksimiranje naših dokladov, dober nasvet, katerega naj blagovolijo uvaževati: Vsako tako dobroto, s katero nameravajo osrečiti svoje sodržavljane in državo, naj poskusijo najprej na sebi. Za enkrat naj samo poizkusijo, kako se naj s 724 Din, katere na primer prejemam jaz, preživi mesečno pet glav broječo družino. Videli bodo, koliko jim bo še ostalo za obleko, obutev in za slučaj bolezni. Ako bodo uvideli, da to gre, potem naj izdado z naredbo tudi navodila, kako se to stori, kajti mi reveži smo zato premalo učeni, da bi se nam posrečilo to umetnost udeležiti.

Razen tega bi pa, če bi najvišji uradnik, kateremu stanu gotovo pripada izumitelj te naredbe, imel še enkrat toliko kot jaz, to je 1448 Din, mesečno, prištedila država ogromne večje svote, kot sedaj, ko vživamo dobrote maksimiranja samo nižji drž. nameščenci.

Končujem z zahvalo vsem gospodom poslancem brez razlike strank, ki so sami uvideli nečloveško početje varčnih vladnih gospodov, katere proklinja množestevilna raja sestranih in obupanih sotrpinov, ter so že storili veliko četudi začasno še brezuspešnih korakov za izboljšanje našega obupnega stanja. Tudi tukaj velja stari pogovor »Pravi prijatelji se spoznajo šele v nesreči«. Prosim vas še nadaljnje pomoči z zagotovilom, da bomo vas tudi mi poznali pri volitvah, ker nas sedaj poznate.

Obupen drž. sluga.

Politične vesti.

(Vlada in kralj.) Ko je lanskega leta podpisal kralj Vidovdansko ustavo, je uprizoril na beogradski ulici Stejić na njega atentat. Kralj je ostal tedaj popolnoma nepoškodovan. Stejić je bil sedaj obsojen na smrt in vlada je smrtno obsodbo predložila kralju, da jo podpiše. Kralj pa obsodbe ni podpisal, šel je dalje, pomilostil je Stejića. Kralj ima po ustavi to pravico. Samoobsebi umevno je, da je kraljeva milosrčnost vzradostila ves narod. S tem kraljevim dejanjem pa niso zadovoljni radikali in demokrati. Poslali so na Bled kar dva ministra, da bi prisilila kralja, da pomiloščenje prekliche. Toda kralj je ostal mož in ni hotel pod nobenim pogojem odnehati. Povsod bi vlada, ako kralj ne odobrava njenih predlogov, odstopila in tudi naša vlada je baje zagrozila kralju z odstopom. Ko pa je ostal kralj pri svojem sklepu, so se gospodje Pašić, Pribičević itd. zopet premislili in rekli, da ni povoda, da bi odstopili. Kak Pašić ne pusti korita kar tako. Sedaj imajo v ministrskem svetu eno sejo za drugo in iščejo iz te zagate izhoda. Mislijo se podati zopet k kralju, da bi vendar preklical dano besedo. Ti ljudje, ki se cedijo domovinske ljubezni, se niti ne sramujejo privedi kralja do tega, da bi prelomil dano besedo. Pravijo pri vsaki priliki, da ljubijo kralja, toda hočejo ga nesmrtno blamirati pred narodom in celim svetom. Bog nas obvaruj državotvorcev, kakor so Pašić, Pribičević, Žerjav itd.

(Naši demokrati.) Žerjavova afera z Jadransko banko je razdvojila naše domače demokrate popolnoma. Starini so zapustili skupno ležišče, mladini pa zbirajo zaupnice. Imajo prav. Sedaj se jih še nekaj dobi. Ko bo vrgel Kamenarović drugo bombo, se prav lahko pripeti, da bodo vsa usta »žigosana«, z markicami svoječasnih bankovcev. Zatorej le hitro, dokler je še čas. Čujemo pa tudi, da še mladini niso vrgli puške v koruzo; dokler je še kje kaka banka, pravijo, da se ni treba nič bati. Denarja kot peska in »cajnt« kot smetja, za vruga se ne bi še našli »kalini«, ki pojdejo na lim! Za enkrat mislijo napraviti samo »veliko muštrngo«. Dolfe in Pestotnik ostaneta vsaj še za sedaj, ker sta volilcem silno simpatična in na vse zadnje, res, kar je res, in čast, komur čast, še vedno lahko pokopljeta JDS.

(»Napreju.«) Kdor ima toliko masla na glavi, naj ne hodi na solnce. To v odgovor. Nimamo namreč prostora, da bi se bavili z mrtveci.

(Narodni socialisti za viničarje.) Viničarski red za Slovenijo predložen. — Obupno stanje viničarjev. — Narodna poslanca Ivan Deržič in Anton Brand-

ner sta v obširnem pismu razložila predsedniku narodne skupščine dr. Iv. Ribaru obupen položaj slovenskih viničarjev in ga prosila, da bi ukrenil potrebno, da se »Viničarski red za Slovenijo«, ki sta ga predložila imenovana poslanca narodni skupščini, čimprej uzakoni. V pismu se povdarja, da je bila vlada, že nešteto krat opozorjena na neusmiljeno izkoriščanje viničarjev od strani lastnikov vinogradov in da viničarji ne uživajo nobene zakonite zaštite. Kot dokaz obupnega stanja se navaja razlika v plačah in vinu med letom 1913 in 1921. Dočim so se cene vinu v tem času povišale za 7333 odstotkov, so se plače povišale smo za 600 odstotkov. Viničarji so v taki bedi, da si ne morejo nabaviti obleke in da morajo stradati. Pričakuje se, da bo predsednik narodne skupščine že na eni prihodnji sej stavil na dnevni red izvolitev posebnega odbora, ki bo razpravljal o predloženem viničarskem redu.

(Vladina blamaža.) Ni še dolgo tega, kar je doživela naša vlada s takozvano albansko pustolovščino naravnost porazno blamaža. Na povelje entente so morale tedaj naše čete čez noč zapustiti Albanijo. Ententa je javno izjavila, da ogroža Pašićeva vlada mir na Balkanu. Ta grozoviti poraz še ni bil pozabljen, že je našel Pašić zopet novo pustolovščino. Že dalje časa sem so pri našli listi vladine vesti, da dela Bulgarija na naši meji nemire in da bo treba Bulgare kaznovati. Toda Bulgarija ni ostala mirna, odgovorila je krepko na Pašićevo gonjo. Obrnila se je na zvezo narodov. Zveza narodov je že poklicala naše zastopnike v Ženevo pred sodni stol. Da bodo zastopniki Pašićeve vlade v Ženevi podlegli, je napovedal že angleški ministrski predsednik Lloyd George, ki je v nedeljo v Londonu o priliki proslave Mazzinija rekel, da mora na Balkanu zavladati mir. — Pri nas ni pričakovati boljših časov, dokler bodo vladali radikali in demokrati. Ti ljudje tirajo državo v neizogibno pogubo.

(Jugošaštiti pretepli Pašićevega sina.) Vojvodinski Madžari bi radi dobili lastno gledališče. Imajo že lepe gledališke igralke. V eno se je zagledal nadbudni Pašićev sinko. Sad te ljubezni bi bilo dovoljenje madžarskega gledališča. Toda vojvodinski jugošaštiti niso bili istega mnenja in so Pašićevega sinčka, ki je prišel na Vidov dan ves zaljubljen v Novi Sad, prav pošteno našeskali. Čeden dečko, ta Pašićev sin. Ravno Vidov dan se mu je zdel najbolj primeren, da objame v ljubezni Madžare. — Sicer pa je eden glavnih stebrov naših državotvorcev.

(Jugoslavanski komunisti v inozemstvu) so obelodanili v dunajskem ko-

munističnem listu »Die Rothe Fahne« ognjevit razglas proti sedanemu režimu v Jugoslaviji. Oglas pravi med drugim, da je Jugoslavija najbolj nazadnjaška država. Nikjer se delavstvo ne preganja tako, kakor v Jugoslaviji. Mi bi pa predstavili to: Nikjer niso bili komunisti tako neznajni, kakor v Jugoslaviji. Postali so podrepaniki meščanskih strank, vežejo se z demokrati, s klerikalci, samo skupni delavski interesi so jim deveta briga.

Svetovni pregled.

Konferenca II. internacijonale. — Popoln prelom s III. internacijonalo.

Londona konferenca II. internacijonale, ki se je vršila te dni, je sprejela sledeče resolucije.

Radji pomanjkanja zvestobe in vere od strani III. internacijonale, ki je razbila mednarodno gibanje strokovnih organizacij, napadla socijalistično internacijonalo, prelomila obljube, dane na berlinskem kongresu glede političnih procesov, se konferenca ne more pečati s tem, da bi prišlo do mednarodne pogodbe s III. internacijonalo.

Obča konferenca vseh socijalističnih in delavskih strank se bode vršila meseca oktobra v Hamburgu. Ta konferenca se bo bavila s pogoji, ki bi bili potrebni, da se zedinijo zopet vse socijalistične in delavske stranke s pozivom na zopetno povzdigo evropskega gospodarskega in političnega življenja.

Konferenca si šteje v svojo dolžnost, da podpre z vsemi močmi amsterdamsko mednarodno strokovno internacijonalo.

Kongres nemških strokovnih organizacij.

19. junija je bil odprt v Leipzigu kongres nemških strokovnih organizacij. Zastopnike so poslale Anglija, Francija, Belgija, Švica, Holandska, Avstrija, Ogrska, Švedska, Norveška, Danska, Poljska, Luksemburg in mednarodna strokovna zveza. Kot prvi govornik je nastopil zastopnik nemške vlade, državni delavni minister dr. Brauns. Novi čas je postavil strokovne organizacije pred popolnoma nove probleme. Kljub temu, da strokovne organizacije na zunaj silno rastejo, prebivajo v notranjem veliko krizo, ker je vodstvo izgubilo mnogo avtoritete. Vpliv strokovnih organizacij na državo je večji, kakor kedaj poprej. Zastopnik angleške Trade Union-Walkera je rekel, da si želijo angleški delavci predvsem sporazumljenja narodov. Na vprašanje, so li bile objavljene tudi ruske strokovne orga-

Po vojni:

Ogrska 7.9, Belgija 7.6, Nizozemska 6.8, Portugalska 6, Švedska 5.9, Grška 5.6, Litavska 4.8, Bulgarija 4.3, Švica 3.9, Finska 3.3, Danska 3.1, Norveška 2.7, Estonka 1.8, Letška 1.5, Turčija 1.2.

16 malih srednjih držav s 16% prebivalstva in 22% evropskega ozemlja.

Pred vojno:

Albanija, Andora, Črnagora, Luksemburg, Monako, San Marino, Liechtenstein.

7 malih držav.

Po vojni:

Albanija, Sarsko ozemlje, Gdansko, Luksemburg, Memelsko ozemlje, Monako, Islandija, Zadar, Reka, San Marino, Liechtenstein, Andora.

12 malih držav.

Vladne oblike pred in po vojni:

Pred vojno je bilo v Evropi 22 monarhij s 396,000,000 prebivalci (89%) in 5 republik s 50,000,000 prebivalci (11%). Po vojni je postala slika popolnoma druga. Danes je v Evropi 19 republik s 281,995,000 prebivalci (60.7%) in 19 monarhij s 182,665,000 prebivalci (39.3%).

Nemčija je izgubila 9 milijonov prebivalcev. Mala ententa obsega 707,000 km² in ima nad 43 milijonov prebivalcev. — Italija je štela pred vojno 5 milijonov prebivalcev manj, kakor Francija, danes jih imata obe skoraj enako število.

Nova Evropa.

Po zadnjih mirovnih pogodbah sklenjenih v Rigi dne 18. marca 1921, v Rapallu dne 12. novembra 1920, v Neuilly dne 27. novembra 1919, po mirovni pogodbi v Sévres, dalje po odloku Najvišjega sveta glede delitve Gornje Šlezije in po drugih malih meddržavnih pogodbah se more dobiti popolna slika nove Evrope. V naslednjem so razporedjene evropske države najprej po številu prebivalstva, potem po velikosti ozemlja. Število prebivalstva je povzeto po najnovejših ljudskih štetjih iz zadnjih dveh let 1920 do 1921.

1. Rusija (Združene sovjetske republike) ima prebivalstva 112 milijonov; 2. Nemčija 59,155,000; 3. Anglija 47,340,000; 4. Francija 39,403,000; 5. Italija 38,835,000; 6. Poljska 28,925,000; 7. Španija 20,780,000; 8. Rumunija 16,710,000; 9. Čehoslovaška 13,596,000; 10. Jugoslavija 12,730,000; 11. Ogrska 7,890,000; 12. Belgija 7,634,000; 13. Nizozemska 6,831,000; 14. Avstrija 6,439,000; 15. Portugalska 5,960,000; 16. Švedska 5,850,000; 17. Grška 5,600,000; 18. Litvanska 4,800,000; 19. Bolgarija 4,280,000; 20. Švica 3,860,000; 21. Finska 3,340,000; 22. Danska 3,111,000; 23. Norveška 2,691,000; 24. Estonka 1,750,000; 25. Letška 1,500,000; 26. Turčija (Carigrad z okolico) 1,200,000; 27.

Albanija 800,000; 28. Sarsko ozemlje 680,000; 29. Gdansko 330,000; 30. Luksenburg 264,000; 31. Memelsko ozemlje 140,000; 32. Islandija 85,000; 33. Zadar 50,000; 34. Reka 50,000; 35. Monako 23,000; 36. San Marino 12,000; 37. Liechtenstein 11,000; 38. Andora 5,000.

Velikost evropskih držav po kvadratnih kilometrih:

1. Rusija meri 4,490,000 km²; 2. Francija 551,000; 3. Španija 505,200; 4. Nemčija 469,000; 5. Švedska 448,100; 6. Finska 387,500; 7. Poljska 369,100; 8. Norveška 363,800; 9. Anglija 314,800; 10. Italija 305,600; 11. Rumunija 303,800; 12. Jugoslavija 262,700; 13. Litavska 154,000; 14. Grška 152,300; 15. Čehoslovaška 140,500; 16. Bolgarija 105,200; 17. Islandija 104,800; 18. Ogrska 92,700; 19. Portugalska 91,900; 20. Avstrija 82,100; 21. Estonka 67,800; 22. Letška 65,000; 23. Danska 44,400; 24. Švica 41,300; 25. Nizozemska 34,200; 26. Belgija 30,500; 27. Albanija 28,000; 29. Luksemburg 2,600; 30. Sarsko oz. 1,920; 31. Gdansko 1,900; 32. Carigrad z ok. 1,000; 33. Zadar 600; 34. Andora 450; 35. Liechtenstein 160; 36. San Marino 61; 37. Reka 18; 38. Monako 1.5.

V sledečem hočemo podati medsebojno razmerje posameznih evropskih držav pred vojno in po vojni, kakor njihovo razdelitev v ve-

like, srednje in male države. Število prebivalstva je dodano v milijonih.

Pred vojno:

Rusija 132, Nemčija 68, Avstro-Ogrska 51, Anglija 45, Francija 40, Italija 35.

Pred vojno je bilo 6 velevlasti, ki so imele 83% vsega prebivalstva in 76% vsega evropskega ozemlja.

Po vojni:

Rusija 112, Nemčija 59, Anglija 47, Francija 39, Italija 39.

Po vojni je 5 velevlasti, ki imajo 64% vsega prebivalstva in 61% vsega evropskega ozemlja.

Pred vojno:

Španija 20. Ena sama večja srednja država s 4% prebivalstva in 5% evropskega ozemlja.

Po vojni:

Poljska 29, Španija 21, Rumunija 17, Čehoslovaška 14, Jugoslavija 13.

Pet večjih srednjih držav s 20% prebivalstva in 16% evropskega ozemlja.

Pred vojno:

Belgija 7.4, Rumunija 7.2, Portugalska 6, Nizozemska 5.9, Švedska 5.5, Grška 4.9, Bulgarija 4.7, Srbija 4.5, Švica 3.8, Danska 2.9, Norveška 2, Turčija 1.9.

12 malih srednjih držav s 13% prebivalstva in 19% evropskega ozemlja.

nizacije, je odgovoril predsednik Leipart, da se Rusov ni vabilo, ker ne pripadajo amsterdamski internacionali.

Na kongresu je navzočih 693 delegatov. 442 jih pripada socialno-demokratski stranki, 129 neodvisnim socialistom, 80 komunistom. Ostali pripadajo raznim drugim strankam.

Ogrska.

Madžari pretepajo žene. Budimpeštanski list »Vilag« poroča, da sta prišli v njegovo uredništvo dve ženi in z zdravniškimi spričevali dokazali, da sta bili od političnih uradnikov in orožnikov tepeni, ker pri državnozborskih volitvah nista hoteli voliti vladnega kandidata. Pa pravijo, da je Ogrska prosta dežela.

»Vzbujeni Madžari« so približno tako svojat, kakor laški fašisti. Te dni se je izvršil proti njim atentat. Zagnali so ti »Vzbujeni Madžari« velikanski krik. Toda stvar z atentatom je bila tako neumno započeta, da se je z lahkoto dognalo, da so uprizorili ta atentat »Vzbujeni Madžari« sami. Atentat so namreč potrebovali, da bi se mogli z njim zagovarjati svoje podlosti, surovosti in madžarsko kulturo.

Ogrska silno slabo gospodari. Letni proračun izkazuje 12 milijard izgube.

Nemčija.

Zadnjič smo poročali, da je bil ubit nemški zunanji minister Walter Rathenau. Padel je kot žrtev nemške reakcije. Te dni so prijeli morilce, mlade ljudi, večinoma študente. Morilci so pripoznali umor. Odkrili so pa tudi, kdo jih je najel in kako je bil umor organiziran, in danes je znano, da so hoteli umoriti še mnogo drugih oseb. Cela Nemčija je naravnost prepredena s tajnimi organizacijami, ki imajo edino nalogo, da strmoglavijo mlado-nemško republiko in pokličejo nazaj Viljema. Vlada je to delovanje dolgo časa mirno gledala. Kajti, kadar je hotela malo nastopiti, so zagnali reakcionarci velikanski krik, da je republikanska vlada reakcionarna, in vlada, ki je hotela biti napredna, se je ustavila na sredi pota. Reakcionarci so to vladino potrpežljivost smatrali za njeno veliko slabost, ter se pridno pripravljali za svoje namene.

In počili so usodopolni strel in obležal je najmožnejši Nemec. To je bilo tudi republikanski vladi preveč. Uveljavila je strog zakon v zaščito republike. Zanimiv je bil govor, ki ga je imel v nemškem parlamentu ministrski predsednik. Rekel je med drugim: Ko je padel stari režim in so v dobi revolucije dobili delavci veliko moč, niso skrivili nikomur lasu. Imeli so dovolj razlogov, da bi se maščevali nad onimi, ki so prinesli Nemčiji toliko gorja. Toda delavci

Iveri.

Mizarski vajenec, ki je mislil, da sem piskrovez, me je lepo vljudno pozdravljaj. Odkar pa je izvedel, da sem drž. uradnik, se me ali izogne, ali pa mi pokaže hrbet.

Za izgubljeno zbiraajo prispevke, one pa, ki bi jih še mogli rešiti, pobijajo in jim masakrirajo boleče duše. 3 b...

Kakor kobilice so padle kapitalistične pijavke na proletarijat. Ko pa niso dobile več zadostne množine dragocene krvi, so spustile svoje sesalke na lastne obilne trebuhe in proletarec zopet sanja o bodočnosti.

Boj se hudiča, — človeka! Namišljeni, metafizični je itak krotek!

Ne zabavljaj brez povoda, ker to je grdo obrekovanje! Če pa imaš povod, je tvoja dolžnost, da razmečeš smeti in odkriješ neznamen, toda dragocen biser — resnico.

Volilci morajo razpolagati s stranko, ne pa stranka z volilci!

—0—

so bili poštenjaki in zavzeti za nemško domovino. Oni pa, ki nosijo v ustih vedno blagor domovine, oni so onečlašali in še danes onečlašajo nemško ime. Toda mi bomo obračunali z vsemi, ki hočejo uničiti naš narod. Na koncu govora je vzkliknil: Delavci vseh strank in vsi tisti, ki imate resno svobodno meščansko prepričanje, čuvajte republiko, našo dobro nemško domovino.

Tista nemška klika, ki hoče strmoglaviti nemško republiko, je do pičice podobna našim radikalom in demokratom. Tudi oni imajo vedno domovino v ustih, tudi oni onečlašajo našo domovino pri vsaki priložnosti. Kakor kaže zgodovina Srbije, so ti ljudje, kakor nemški nacionalci, vsak čas pripravljeni iti preko mrtvih trupel. Ampak tudi Jugoslavija ima svoje delavske armade, ki bodo slično nemškim ščitile naše ime in našo državo.

Anglija.

30. junija je bil zaključen v Edinburgu kongres angleške delavske stranke. Predsednikom stranke je bil izvoljen znani socialistični pisatelj Sidney Web, podpredsednikom pa Ramsay Macdonald. Angleška delavska stranka je članica II. internacionala.

Francija.

Francoske komunistične strokovne organizacije so zborovale koncem meseca junija v St. Etienne. Na kongresu so se sprili in ločili v dve skupini, v avtonomistično in ekstremistično. Delovanje komunistov je povsod enako, povsod se pretepajo in razdvajajo delavske vrste. Lahko rečemo, da so komunisti v veliki meri krivi, da gre delavstvu povsod tako slabo. Delavstvo nobenega naroda od komunistov še ni imelo niti najmanjšega dobička, pač pa povsod ogromno škodo.

Novi francoski vojaški zakon predvideva 30 letno službovanje in sicer 18 mesecev aktivne službe, 2 leti aktivne pripravljenosti, 16½ let v rezervi in 10 let v teritorialni armadi.

Italija.

Pretepi fašistov in komunistov so še vedno na dnevnem redu, gospodarstvo pa gre rakovo pot. Državni proračun, ki ga je predložila vlada, izkazuje 1 in pol milijarde lir primanjkljaja. Ako bi se Laška bolj brigala za gospodarstvo in manj za pustolovsko politiko, bi bilo za njo pač mnogo bolje.

Avstrija

polagoma, toda sigurno umira. Zdraviti jo hočejo z vsemi mogočimi zdravili, toda bolniku ni več pomoči. En kilogram govejega mesa stane 8000 kron, isto ceno ima svinjsko meso. Kokoš stane 13.000 kron itd.

Za smeh in kratek čas.

Uzmovič svoji ženi: »Tako odpovej ta časopis! Našo zadnjo tatvino je prinesel šele v sredo, medtem ko so o njej vsi drugi listi poročali že v torek. Take nezanesljivosti ne morem prenesti.« — »Ali hočete sprejeti mojega sina v svojo trgovino?« — »Prav rad, kaj pa zna?« — »Če bi kaj znal, bi ga porabil v svoji trgovini.« — »Koliko star je tvoj stari oče, Janezek?« — »Ne vem, toda mi ga imamo že jako dolgo.« — »Poglej ta lepi čolnček, Rezika,« pravi mladi mož svoji izvoljenki, ko stoji na bregu jezera. »Samo eno napako ima.« — »Kako pa?« ga povpraša ona. — »Ako bi kdo skušal poljubiti v njem deklico, ki bi sedela poleg njega, bi se čolnček takoj prekucnil in oba bi padla v vodo.« Rezika gleda nekaj časa pred se, potem pa zažvrgoli s sladkim glasom: »Dragi moj, jaz znam plavati.«

Pošteni kmetje iz Zadir.

V Zadirah in okolici ne raste grozdje. Niti črešnje ne dozore, toda Zadirčani jedo črešnje zelo radi, tako radi, da pojedjo tudi peške, kajti tako, pravijo, črešnje veliko več »izdado«.

Svarilna znamenja našega časa.

19. junija so se vršile v Nemškem Brodu na Češkem občinske volitve. Zmagali so komunisti. Pri zadnjih volitvah so dobili socialni demokrati 1524 glasov, sedaj pa le še 125.

Kongres krščanskih mednarodnih strokovnih organizacij.

23. junija je bil otvorjen v Inmostu kongres mednarodnih krščanskih strokovnih organizacij.

Poročila z dežele.

Trbovlje. Takajšnje izobraž. društvo »Bratstvo« je vprizorilo v nedeljo dne 23. junija v dvorani g. Forte na Vodah Br. Nušičeveo veseligrig v 3 dejanjih »Navaden človek«. Igra je bila zelo dobro nastudirana in igrana, tako, da zaslužijo igralci, posebno katere smo videli prvokrat na odru v večjih vlogah, največjo pohvalo. Občinstvo, katero se je v zadostnem številu udeležilo, je bilo tudi zadovoljno, in želi od našega mladega društva še več enakih nastopov. Igra se bo ponovila in sicer v nedeljo, dne 16. julija ob 8. uri zvečer. Vabimo vse cenj. občinstvo, da se naše prireditve v polnem številu udeleži, ker društvo je šele ustanovljeno in zato zelo potrebno gnotne podpore. Društvo se bo pa zavedalo, da bo ljudstvu nudilo dovolj zabave pa tudi izobrazbe. U-e.

Tedenske novice.

Cenjenim naročnikom! Iz raznih dopisov, ki nam dohajajo od strani naročnikov, je razvidno, da so nekateri naš poziv, da zamedniki poravnajo naročnino, napačno tolmačili. V pojasnilo naj služi sledeče: Mnogo naročnikov je dolžnih naročnino ne samo za tekoče, temveč celo za preteklo leto. Mnogo naročnikov je zopet, ki mislijo, da se časopisi plačujejo za nazaj. Temu pa ne more biti tako, zlasti ne pri takem listu, ki se mora vzdrževati sam in nima nikakih skrivnih fondov. Da napravimo temu neredu konec, smo priložili vsem naročnikom položnice ter zaračunili naročnino do 30. septembra t. l., ker se naj plačuje kolikor mogoče naročnina za en četrt leta naprej. Kdor pa tega res ne zmore, naj se nikari ne jezi ter vpošlje, kakor doslej, naročnino za en mesec naprej. Onim, ki so plačali naročnino za celo leto pa naj služijo položnice za doplačilo poviška od 1. julija dalje v skupnem znesku 6 Din. Slučaji bodo pa tudi ti, da je kdo zaostalo naročnino že plačal zastopniku svoje krajeve organizacije, ki je že prej prejela seznam zamudnikov, a še ni končala dela ter vposlala vplačanih zneskov. Dotični naročniki naj blagovolijo zadevo urediti z zastopnikom, ki so mu izročili znesek. — Krajeve organizacije pa prosimo, da pobere zaostanke čimprej ter vpošljejo denar in pole.

Upravišтво »Nove Prave«.

Proslava 25 letnice češkoslovenske narodno-socialistične stranke v Benešovu. — Čehi proslavljajo 8. julija t. l. v Benešovu 25 letnico obstoja in delovanja nar. social. stranke. Ta dan se vrši veliki ljudski tabor, na katerem govori senator br. Václav Klot.

»Oče« pravi mali Lojzek, »pregrizni mi malo te peške!« in mu pomoli polno roko črešnjevih pešk.

Predvčerašnjim je bil oče v mestu na sejmu. Tam si je kupil celo kilo črešenj, mogoče še več. Požrl je vse črešnje s peškami vred sam, dečku pa ni prinesel niti ene. Bil je torej ves začuden, od kod naj ina deček te peške. — Seveda »poba« bi s svojimi malimi zobki ne mogel odpreti teh pešk, on pa, oče, stara koronina. Čegar čeljusti so bile še za vse kaj drugega porabljive, je napravil to z lahkoto.

Med delom je vprašal: »Lojzek, kje pa si dobil črešnje?«

»Saj nisem dobil črešenj, samo peške.«

»Ja, kje si pa dobil peške? Pri nas vendar črešnje sploh ne rasto.«

»Že že, oče! Jaz Ti bom že povedal... toda najprej mi jih zgrizi.«

Očka so se pridno trudili in trli peško za peško in deček je imel že polno pest izluščanih sladkih zrn.

Ko izpljune oče zadnje koščice, zopet vpraša: »No, zdaj pa povej, kdo ti je dal te peške?«

Lojzek se potihoma izmuzne iz območja očetove roke. »Dal?... Ne pobral sem jih... tam zadaj za hlevom pri zidu jih je bilo cel kup.

fač in poslanka s. Fr. Zeminova. Po taboru bo velika delavska proslava. Mi to proslavo najiskrenejše pozdravljamo in obenem čestitamo bratom Čehom, ki že četrti stoletja neumorno delujejo v dobrobit češkega narodno-socialističnega delavstva. Živeli bratje Čehi!

Vlada navija cene, draginja raste — državno uslužbenstvo molči, skriplje z zobmi, strada in pričakuje pomoči od — Reiseria. Hvala bogu, večina se je pač iztreznila in otrešla tiste konservativnosti, ki jo je spravila v sedanjí obupni položaj! So pač še ljudje, če bi bili odkritosrčni, bi jim dejal idealisti, ker pa drugače govore kot mislijo, so plačani agitatorji vladne stranke: so še ljudje, ki pri vsaki priliki hinavsko zavijajo oči, če kdo toži o draginji, ter povprašujejo skrbne: »Kam pa pride država, če naj vedno le daje in daje? Kje pa naj jemlje?« Odgovor na to nesmišelj je lahek: K vragu pojde taka država! ze prej pa mora vzeti zlodej tako državo, katere vlada samo jemlje, da pa nič! Vzor države s tako vlado je, žal, naša nesrečna domovina. Naša vlada skuša iztisniti iz ubogega ljudstva zadnjo potno srago, nudi mu pa — glad in obup. Za 50 odstotkov je s 1. julijem zvišala vse železniške tarife, da more železničarjem plačati doklade, trdi namreč ona. Tudi prej je povišala že nekolikokrat tarife in to vse, da more »dostojno« plačevati svoje uslužbence. Do sedaj se še bore ubogi železničarji za bore solde, ki jih je vlada že trikrat izterjala od najrevnejših slojev in seveda tudi od železničarjev samih. Po vsakem zvišanju tarifov so trgovci takoj za 100 % več zvišali cene, kot so znesle povišice tarifov. Kdo je to plačal kot ubogi konsument, trpin. In prav je tako! Namesto da bi se združili vsi trpini v skupno organizacijo, se kregamo in tepemo med seboj. Zatekamo se k vse mogočim strankam, vsak na svojo pest, k strankam, ki niso bile, ne bodo in ne morejo biti nikdar naše zastopnice.

Politična morala jutrovcev in klerikalcev. — »Jutro« je o priliki občinskih volitev v Mostah pri Ljubljani trdilo, da so se nahajali 3 kandidatje JDS na klerikalni listi. Na drugi strani so zopet klerikalci agitirali pri komunističnih volilcih z ugotovitvijo, da so na nasprotni kandidatni listi, kjer je bila udeležena tudi NSS, vpostavljeni demokratiški kandidatje. K temu ni treba komentiranja. Ugotavljamo pa, da je trditev klerikalcev nesramna laž, kar si bomo dobro zapomnili.

Klerikalna zmaga pri občinskih volitvah v Mostah je ovenčana s 70% komunističnih glasov. — Zapomnite si to za prihodnjici!

V boj proti klerikalizmu pozivlje »Slovenski Narod« vse, ki čutijo za državo! — Mi pa napovedujemo boj vsem reakcionarnim strankam, med katere spadajo poleg klerikalcev tudi demokrati, ki nosijo obenem odgovornost, da raste klerikalnem greben. — Ker so za državo le oni, ki hočejo ljudskega blagostanja, ker ljudstvo je država, pozivljamo vse borce za človeško enakopravnost na boj proti reakcionarcem — ljudskim zatiralcem.

Demokratska zloba in strah pred bodočnostjo. Demokratski listi so nam doslej z gnjusom servirali podtikanje, da je NSS zvezana s klerikalci, dasi smo ta napad že tolikokrat javno odbili. — In danes? — Demokrati so se sami zvezali s klerikalci in nastopili z njimi z roko v roki pri občinskih volitvah v Mostah in na ta način pritisnili ono delavno ljudstvo, ki misli z lastno glavo ob zid. — Prav je tako! Izpolnjuje se naša trditev, da so demokrati v stanu vezati se tudi s hudičem, samo da se otresejo strahu pred gladojočim in raztrganim delavnim ljudstvom, ki že dviga pesti v svoji poslednji borbi za obstoj. — Toda tudi ta zveza ne bo pomagala, kajti komunisti, ki so se vsedli na klerikalni lim, bodo kmalu spoznali temne namene klerikalcev ter zopet šli tja, kamor spadajo.

C. kr. propagator. Iz železničarskih krogov smo prejeli in priobčujemo: Kurilnica državne železnice pošilja v inozemstvo nekega kurjača, katerega naloga je, da prevzame nove stroje v Nemčiji in jih pripelje v našo državo. Ta kurjač ima pri tem poslu pa še neko posebno važno misijo, ki utegne prej ali slej škoditi naši državi. Nedavno je prispel ta kurjač v Ljubljano in pripovedoval, da je moral ostati nekaj časa v Celovcu in da je tam slišal, da ne bo trajalo dolgo, ko pride Jugoslavija zopet pod Avstrijo in da bomo takrat morali vse Srbe zapoditi. K temu je pridodal par napadov na Srbe in na državo ter resno povdarjal, da se moramo na to pripraviti. Je to čisto navaden c. kr. propagator, na katerega opo-

zarjamo vodstvo kuhinje in svetujemo, naj se v inozemstvo pošiljajo res zanesljivi jugoslovanski železničarji. Takih elementov ne smemo pošiljati v tujino. Bodimo torej previdni, dokler je čas.

Kje je enakopravnost? Po obstoječih zakonih bi morali vsi davkoplačevalci in državljani biti enakopravni v vseh slučajih. Žal, da temu ni ravno tako. Da niso vsi državljani enakopravni, nam dokazuje jasno stanovanjski urad. Tam imajo n. pr. prednost le državni uradniki, vsi ostali pa so zapostavljeni. Tako biva pisec teh vrstic že tri leta v eni sobi in kuhinji. Moledoval sem cela tri leta, a vse zaman. Vsak storjeni korak je bil brezuspešen. Da so bili moji koraki brezuspešni, se imam zahvaliti temu, da sem le privatni uradnik in da ne spadam med državno paro, za katero se dobi le sem ter tja kako stanovanje. Pred par dnevi sem poslal soprogo na urad z nujno prošnjo, naj mi vendar po dolgih treh letih nakažejo kako stanovanje. Namesto stanovanja je dobila lep odgovor: da je vsaka pot zastoj, če niste državni uradniki. Poiščite si sami stanovanje in ga naznanite, pa nikar si ne domišljajte, da ga dobite. Pride že ta ali oni, ki nosi državno suknjo in vašega stanovanja ni. Tako se je dogodilo meni, tako mnogim drugim in se bo še dogajalo, če se ne bo delilo vsem enake pravice. Sem skromnega mnenja, da plačujem davke ravno tako, kot vsak drugi državljani, četudi je državni uradnik. Država pa, če hoče imeti posebne privilegije za svoje nastavnice, naj zida. Ni ga v Ljubljani državnega posloja. Zato pa naj bo skrb države, da postavi hiše za svoje urade in za državne uradnike, stanovanjski urad pa naj odvzame vsem državnim uradom stanovanjske prostore ter jih preda njihovega namenu. Le tako bodo brezstanovalec kmalu prišli do stanovanj. V glavnem pa bodi stanovanjski urad na razpolago za vse državljane in naj ne protežira tega ali onega. Privatni in državni uradniki plačujemo, kakor že rečeno, enako visoke davke, zato bodi enaka pravica za vse. Enakopravnosti hočemo! — V. K.

Strupene kače so se letos, kakor moremo posneti iz raznih časopisov, po celi srednji Evropi znatno pomnožile. K sreči je naš Pasteurjev zavod dobro preskrbljen s protistrupom. Gre se sedaj le za to, če bo serum tudi vedno pri roki.

Dobrotnikom Ferijalnega Saveza! — Zeleni bi natisniti in javiti svojim članom naslove vseh, ki bi bili pripravljeni prenečiti (ali po možnosti tudi prehraniti) člana ferijalca, ki bi se na potovanju po domovini, zglasil pri dotičnem dobroniku. Prosimo torej vse one, ki bi hoteli postati naši dobroniki, da naznanijo svoje naslove Ferijalnemu Savezu, Beograd, II. muška gimnazija ter izjavijo obenem, kaj bodo nudili potujočemu dijaku (prenočišče, hrana) ali oboje).

Röntgeniziranje možganov. Nemški profesor Bingel, ki je že znan po svojih razpravah o zdravljenju davice, je sedaj iznašel, kako je mogoče z Röntgenovimi žarki fotografirati možgane. Iz hrbtnične votline iz-

pusti namreč nekaj tekočine in potisne potem namesto nje gotovo količino zraka v nastali prostor. Zrak izpolni votline v možganih, kjer se je preje nahajala tekočina, in možgani se pokažejo na plošči. Bolniku to postopanje neki nič ne škodi. Koliko pa to koristi zdravniku pri ugotovitvi bolezni v možganih, je vsakomur jasno.

Stavka knjigoveškega delavstva. — Po knjigoveznih v Ljubljani je izbruhnila stavka celokupnega knjigoveškega delavstva. Stavka je bila delavstvu takorekoč usiljena. Cele tri mesece je pošiljalo delavstvo na delodajalce vloge, spomenice in prošnje, na katere je dohajal vedno negativni odgovor. Ustmena pogajanja so delodajalci dosledno odklanjali, poleg tega tudi nočejo priznati organizacije knjigoveškega delavstva, ki je organizirano v Savezu Grafičarjev Radnika-ov Jugoslavije. — Ženske izrabljajo knjigoveški delodajalci za vsako, še tako naporno delo, plačujejo jih pa tako sramotno, da jim je dostojno življenje popolnoma onemogočeno. Obešati se morajo na žulje svojih staršev, če pa teh nimajo, morajo dobesedno stradati. Zadrugo knjigovezov za Slovenijo je organizacija knjigoveškega delavstva cel čas svojega delovanja kar preplavljala z obupnimi prošnjami, ki pa niso prinašale skoraj nobenega uspeha. Čisto uniljivo je, da je moralo enkrat tudi knjigoveškemu delavstvu miniti potrpljenje in da je prišlo do tega koraka.

10 slovenskih zapovedi »Odvada«. V Trstu obstoja jezikovni krožek »Odvada«. Tudi sem prejel iz Trsta pozdrave na dopisnici, izdani od tega krožka, na kateri so napisane »Slovenske zapovedi«, ki ne veljajo morda toliko zaslužnjem bratom kot ravno nam v Jugoslaviji. Te zapovedi prinašam, ker upam napraviti s tem dobro delo: 1. Veruj v moč in lepoto našega jezika. — 2. Ne imenuj po nemarnem tujih besed. — 3. Posvečuj naše narodne praznike, zabajaj predvsem v tista svetišča umetnosti in prosvete, kjer se goji naša umetnost, naša znanost in naš jezik. — 4. Spoštuj jezik svojega očeta in svoje matere, da bo večno živel tvoj rod. — 5. Ne ubijaj s tujkami in spakedrankami blagoslavja in lepote svojega jezika. — 6. Ne prešestuj s tujo navlako; ohrani svoj jezik čist in neomadeževan. — 7. Ne kradi tujim jezikom besed in načina izražanja. — 8. Ne pričaj po krivem zoper svoj jezik; laž je trditve, da je naš jezik trd in reven na izrazih. — 9. Ne želi si milačne in nezavedne žene, da ti ne bo vzgajala otrok v tujem jeziku in duhu. — 10. Ne želi svojega bližnjega jezikovnega in duševnega blaga; naš jezik je lep in bogat. Napredujemo v znanosti, bogatimo na umetnosti, a česar še nimamo, si moramo ustvariti sami. — Značilno pa je tudi to, da je na dopisnici poleg italijanske pošne znamke tudi Čiril-Metodov kolek z značilnimi besedami: »Zora puca, bit če dana!« Mi v to verujemo in bratje v Trstu tudi. — V. K.

Mlado služkinjo so umorili v Osijeku pred kratkim vojaki, ki so jo zvalili seboj na izprehod.

Na ljubljanskem pokopališču so pokradli 1. t. m. neznan izumovci kar cel voz železnih križev. Voz s križi so dobili, tatovi so pa pobegnili. — Dajte vsaj mrtvim mir!

Utonil je v nedeljo 2. t. m. v Blejskem jezeru 19letni sin nar. poslanca Kopača.

Svečani broj »Sokolskega Vjesnika« župe zagrebačke smo ravnokar prejeli. Ta takozvana zletna številka »Sokolskega Vjesnika« se odlikuje tako po zunanji opremi, kakor po vsebini. Naslovni list kaže kraljeviča Marka na lovskem pohodu. Vsebina in tehnična izvedba te številke kaže, da napreduje Vjesnik od številke do številke, zatorej segajeta pridno po njem. Uprava lista: Zagreb, Nova ves br. 23, ima na razpolago še nekaj serij vseh do sedaj izšlih števil.

Kazipot po Beogradu je izdal v jako prikupljivi, priročni obliki Oglasno-dopisni zavod »Dan«, Beograd-Terazije 1. Knjižica ima obliko »malega kvarta«, obsega 192 strani in je opremljena z načrtom Beograda ter z desetimi slikami med besedilom. Za kratko zgodovinsko črtico stolnega mesta se vrste v alfabetskem redu sezname oblasti, društev, javnih in privatnih ustanov, trgov in ulic, prometne zveze v vsa večja tu- in inozemska mesta ter načrt sedežev v gledališču. Med posameznimi skupinami se nahajajo oglasi skoro vseh beograjskih tvrdk.

Narodno-socijalna zveza.

STROKOVNO GIBANJE NSZ.

Iz poročila strokovnega tajnika na delegatskem zborovanju, ki se je vršilo dne 25. junija t. l. v Litiji, posnemamo sledeče podatke o delovanju strokovnega tajništva:

Strokovno tajništvo je v preteklem letu šestokrat interveniralo v najraznovrstnejših slučajih. Interveniralo je v nekaj slučajih radi prikrajšanja delavskih prejemkov, prav pogosto radi neopravičenih odpustov, radi šikaniranja članov NSZ s strani nemških inženirjev (slučaj nadutega Nemca Beckerja na Blejski Dobravi); interveniralo je dalje radi odpusta italijanskih importiranih delavcev; interveniralo je tudi radi previsoko odmerjenega davka rudarjem v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Kočevju itd. Naštet vsak posamezni slučaj bi trajalo predolgo. Vse upravičene intervencije strokovnega tajništva so imele povoljni uspeh. V slučajih seveda, kadar je bilo res dokazano kršenje delavske discipline, tudi intervencija ni mogla pomagati. — Strokovno tajništvo je posredovalo v lauskem letu šestokrat pri mezdnihi pogajanjih in sicer največkrat ugodno. Tako je n. pr. posredovalo pri poviški mezd v Slivnici pri Mariboru, v Ortenku, v Ribnici, v Litiji, v Št. Pavlu, Hočah itd. Skoro pri vsakem mezd-nem gibanju se je sklenila tudi kolektivna pogodba. Strokovno tajništvo je priredilo v preteklem poslovnem letu mnogo članskih sestankov in javnih shodov. Tako so se vršili shodi v Hrastniku, Hočah, Lajteršpergu,

Rušan, na Muti, v Št. Pavlu, na Jesenicah, v Zagorju, v Litiji, Kočevju, Bledu, Blejski Dobravi itd. Članski sestanki so se vršili v vsakem okraju, kjer obstojajo podružnice in so bili vsi jako dobro obiskani. Tovarši, člani NSZ so povsod pokazali veliko zanimanje za članske sestanke in za razvoj organizacije. Strokovno tajništvo bo posvečalo članskim sestankom posebno pažnjo in bo v tekočem letu priredilo povsod članske sestanke, predavanja in shode. — Strokovno tajništvo se je bavilo tudi z drugimi vprašanji. Tako je n. pr. bilo vabljeno, da se udeleži protidraginjskega gibanja. Po zastopnikih se je udeležilo več protidraginjskih shodov in anket, žal pa, da je bil ves trud pri vsakem protidraginjskem nastopu brezuspešen. Draginje nismo pobili. Mogli bi to doseči na mah, če bi se sleherni naš delavec zavedal, da je le v močni organizaciji spas in če bi nastopile močno združene delavske mase v boju proti draginji. Ko se to zgodi, bo draginje konec! Strokovno tajništvo je posvetilo posebno pažnjo novonastavljeni delavski zbornici in je pri pogajanjih doseglo, da ima NSZ v delavski zbornici pet zastopnikov. So to neumorni delavci Narodno-socijalne Zveze in sicer tov. Al. Treiber in Albin Tome iz Ljubljane, Luka Bizjak iz Litije, Lovro Trebušak iz Zagorja in Janko Ravnik iz Jesenic. Tudi ima NSZ svojega delegata v bolniški blagajni in sicer zastopa Zvezo v tem zavodu predsednik tov. Rudolf Juvan. Strokovno tajništvo je tudi tej instituciji posvetilo svojo posebno pažnjo. — Nadalje se je bavilo tajništvo z vsemi delavskimi vprašanji in zasledovalo vsake delavski pokret. Tudi v bodoče bo strokovno tajništvo posvetilo vso pažnjo in skrb temu, da bodo člani NSZ o vseh delavskih vprašanjih točno informirani, da se jim ne bo nikjer in na noben način zgodila krivica in da bodo v vseh delavskih institucijah častno zastopani. Dolžnost vsakega člana pa je, da strokovno tajništvo podpira in mu s tem daje možnost do rednega delovanja. — Poročilo strokovnega tajnika konča z apelom na narodno delavstvo, naj se ne pusti begati in naj se organizira le v narodno-socijalni organizaciji.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

Kdor hoče imeti res s praviimi predvojnimi barvami prepleskano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj
pleskar in ličar
Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 6.

Zaloga čevljev
lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

PODRUŽNICE:

LJUBLJANA. Šelenburgova ulica šte. 1.

Telefoni št. 146, 458

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavke: ESKOMPTNA

Jadranska banka Beograd

Delniška glavica: Din 30.000.000.—
Rezerva: . . . Din 15.000.000.—
Naslov za brzjave: JADRANSKA.

Podružnice:
Celje, Caviat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Delniška glavica: Din 30.000.000.—
Rezerva: . . . Din 15.000.000.—
Naslov za brzjave: JADRANSKA.

Afilirani zavod: **FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortland Street, New-York City.**